

considerando vias eius. **C**auēat autem ne crimina
delata sibi in foro conscientie vel in secreto iudicet
in foro contentioso seu in capitulo. **I**bi enim tantum
manifesta corrigenda sunt. **S**i habet sub cura mo
nasteria monialiū inquirendū est vt infra in .c. se
quenti de hmoi.

Circa episcopos et alios superiores.

Capitulum. xlvij.

Discopi et alij superiores pla
ti sic possunt interrogari. **S**i
videlicet non sit talis l tte
rature et scientie q p se ex
plicare sciat que debz et ad
qd tenetur cū ipse habeat
alios sup hmoi informare et
dirigere. **R**ā si bonus ab oī
bus cōmuniter reputatur et sufficiens. non est ne
cessarium nisi ipsum audire et si de aliquo negotō
non intelligit. potest confessor eum quantum pote
rit informare. **E**t si tale quid est in quo variantur
opimiones. vel de quo non potest dari lata senten
tia. relinquendū est sue conscientie. **I**dem dicen
dum est circa alios clericos. religiosos. prelatos et
laicos peritos et timoratos qui sciunt sufficientē
dicere et discernere facta sua. **S**i vero huiusmōi
episcopus vel alius superior non sit talis. sed indi
get adiutorio interrogantis in quantum clericus ē
tunc inquiri potest prout expedire videtur de his
que habes s. c. circa clericos in communi vt d' offi
cio diuino celebratione et ministratiōe sacramtorū.

et de modo et huiusmodi. **S**i vero assumptus est
ex religione ad episcopatū. Interroga de his que
habes in .c. circa religiosos q^o ad multa. **N**ā quis
assumptus sit ex monasterio tamē adhuc tenetur
seruare ordinem suum nisi in his que non paciun-
tur officium pastoris vt silentiū. solitudo. vigilie
et hmoi. In quantum vero fuerit beneficiatus seu
curatus et prelatus interroga de his que habes
supra in .c. circa beneficiatos. **E**t si recepit digni-
tatem seu episcopatum habens aliquam irregula-
ritatem. vel sententiam aut symoniace vel per in-
trusionem sibi acquisiuit prelaturam dic vt in .c.
precedenti in prim. Exinde de his que sequuntur
que sunt specialia officio pastorali interroga. **S**i
videlicet contulit ordines sacros indebite. quod est
vnum in quo maxime offendunt. **S**i per symoniam
contulit sed oculte quia mortaliter peccauit non ta-
men ipse est suspensus ex hoc quo ad alios. **S**ed
si notoria est symonia suspensus est quo ad alios.
Si autem in vtroq; casu ordinatus ab eo est suspē-
sus et indiget dispensatione. **S**i contulit scienter
ordines non habentibus legitimam etatem. quia
mortale est nec potest episcopus super etate di-
spensare. **S**i contulit ordines per saltum scienter
vel duos sacros simul. vel quattuor minores cum
subdiaconatu quia mortale est. **S**i contulit ordines
sacros extra tempora ordinationū quia mortale ē
nisi ex dispensatione pape hoc fieret. alias em or-
dinatus esset suspensus. minores tamē ordines di-
ebus festiuis conferre potest. **S**i in ordinatione di-
miserit aliqd faciendum quia si obmitteret aliquid

de substantialibus ex quibus imprimatur caracter
oporteret totum iterare in alia solemnitate quattuor
temporum. ¶ Si vero non est substantiale sed
de simplici solemnitate non debet iterari. sed
supplere tantum omissum in ordinatione proxi-
me futura. nec prius ante illam suppletionem de-
bet ille sic ordinatus exercere officium ordinis quia
alias peccaret. Episcopus autem in huiusmodi peccat
mortaliter si ex certa scientia vel crassa ignorantia
hoc accidat. Idem videtur si ex notabili negligē-
tia Si ordinauit aliquem qui non fuerit sue dioecesis
vel aliquem religiosum aut alium beneficiatum in ali-
quo collegio sine licentia sui superioris scienter. quia
mortalis est. et est suspensus a collatione ordinum per
annum. Si non fecit fieri examinationem de ordinandis
debitam videlicet de etate. scientia. moribus et huiusmodi
secundum iura quia peccauit mortaliter. Idem si fecit fieri
examinationem per ineptos ad huiusmodi. Idem si per tales
fecit fieri examinationem quos estimauit propter
eorum malam conscientiam admittere indignos. si
tamen ad eum spectat prouidere de talibus Si sci-
enter admittit indignum quem repellere potest
ut concubinariū et illatum et huiusmodi. Si non contulit
sacramentum confirmationis quando debuit. Solum enim episcopi possunt
deferre et omni anno semel debent deferre et ex illud
tempus solitum. omni tempore anni. et omni hora morituris
potest accedere. ne sine hoc decedant quibus sine hoc
saluarentur. Committendo ergo magnam negligentiam
in hoc. ut post multos annos semel conferre cre-
do esse mortale. Si non dedit secundum debitam
materiam et formam et locum quodcumque sacramentum

o iiii

quia mortale. q̄ autem ieiun⁹ conferat sacramētū
confirmationis non est necessarium. tam ē decens
et de iure. Si bis scienter aliquem confirmaret.
quia peccaret mortaliter. vñ in hoc debet esse cau-
tus ne iteret. et etia⁹ aduertere ne aliquis nō cris-
matus teneat crismandum aut etiam ne consan-
gineus teneat consanguineum. Si in cena domini nō
consecrauit cum potuit crisma ⁊ oleum sanctuz vt
debit. quia innouanda sunt talia. Et si non serua-
uit debitam materiam. formam et ritum ecclesie.
quia mortale est. Si consecrationes ecclesiarū. vel
altarium vel calicum. vel patenarum. vel benedi-
ctiones vestium sacrarū nō fecit vt debuit. s̄m for-
mam et ritum ecclesie. vel si aliqd̄ horū per symo-
niam consecrauit. Idem de benedictione abbatum
et abbatissarū. Idem de reconciliatione ecclesiarū
vel cimiteriorū. quia mortaliter peccauit. Mortale
autem quam nouit corruptam non de facili debet
eam consecrare in virginem. nec tamen debet ma-
nifestare si est occultum sed mutare nomen virgi-
nis in castā si non perpendit⁹. Si contulit beneficia
p̄ symoniā q̄ mortale est. Et si notoria est suspen-
sus ē quo ad se et alios. Si vero occulta suscep-
sus est quo ad se non quo ad alios. Si contulit scienter
bñficia indignis siue simplicia siue curata. q̄ mor-
tale est. Idem si acceptauit presentatum a patro-
nis ineptum. Idem si confirmauit indignū. Si contulit
tm̄ plura beneficia in casu nō ocesso. aut pbendas
aut dignitates vl̄ si consanguineis minus aptis con-
tulit rō consanguinitatis postpondo aptiores q̄ mor-
tale est. Si admisit ad beneficia habentia curam

animarum seu ipsa d'ulit non habentibus. xxv. an
nos mortale est. Si in ecclesijs de iure vacantib⁹
non prouidit de rectore ut debuit sicut vacat cura
ta data absq; dispensatōe pape his que non con
tingūt. xxv. vel qui infra annū ab acceptatōe hu
iusmodi curati non faciunt se ad sacerdotium pro
moueri. nisi causa studiij sit obmissum et dispensa
tum de quo habes sup̄a in. c. de beneficijs. Si
vero ep̄s de hmōi curatis vacantib⁹. infra sex mē
ses postea non prouiderit non potest post hoc se in
tromittere de illo. quia mortale esset et tunc tenē
tur errorem suum manifestare. Idem qñ recepto
secūdo bñficio vacauit primum de quo habes sup̄
plenius et in summa in. iij. pte. Si ordinauit aliquē
clericum ad ordinem sacrum. sine iusto titulo. id ē.
sine bñficio t̄ saltē patrimonio sufficiēti ad sui sustē
tationē qz ultra pām mortale tenetur ei expēsas
facē. quousq; de bñficio sit ei p̄sum. nisi aliquis
ep̄s hmōi omisisset alijs determinādo p̄sonas. qz
tunc ille cui omissum fuit tenetur. De quibus vi
de in summa in. iij. pte. Si non visitauit ep̄atū suū
ut debuit aut si in visitatōe sua nimis sumptuosus
fuit. z cū maḡ z n̄a failia veit. z t̄ eq̄tarijs mimijs
ultra p̄scriptū numex. vel si ipse vel familia eius
munera accipit sup̄ quo sp̄alis pena ē de q̄b⁹ ple.
in. iij. pte summe. Si in visitatōe nō diligenter in
quisiuit de quibus debuit et maxime d̄ vita z ho
nestate clericorū vel sacerdotū et officiantium et
quomodo se habent in āministratione sacramētorū
et de formis eorū si bene p̄nūciāt percipue bap
tismi qui est magis necessarius. de audientia con.

fectionum quomodo in eis se habent. quomodo po-
pulū amonent. Et in rebus ecclie precipue altari-
bus q̄ mundas teneant. Si aut̄ videt in h̄mōi no-
tabiliter excedere. corrigat et emendet quantum
poterit. quia si non correxit et punierit excessus &
si tales sunt incorrigibiles non p̄uiderit de alijs
grauius peccat. Et omnia mala et dāna animarum
que inde sequuntur. ei imputantur dum tamen ob-
uiare potest et non facit di. lxxiiij. per totū. Si su-
stimuit in officijs et beneficijs notorios concubinari-
os quos debet post ammonitiōē si non abstinue-
rit priuare beneficijs. quia grauius peccat. Si i
sceleribus et malis manifestus vt vsuris. tabernis
ludis in aleis productōribus negocijs secularibus
se occupantes et venationibus non bene se habu-
it circa clericos. Illos enim in h̄is non puniendo
videtur male posse excusare a peccato mortali. nisi
si ex h̄mōi punitionibus sequeretur maius malum
vt scisma vel magnum scandalum di. l. vt constitu-
erentur. Si laicos sibi subditos notorios peccato-
res quos per se nouit vel sibi per alios denuncia-
tos. vt adulteros. vsurarios. inimicias exercentes
manifestas. non corrigit per censuras et alios mo-
dos vt debet peccat grauius. nisi obmittat quia
non speratur emendatio. sed potius deterioratio
ex hoc. Et hoc tamen non videtur excusare suffici-
enter nisi ex hoc timeretur aliquod graue scanda-
lum di. xliiij. Commestrationes. Si malas consuetu-
dines quas reperit in sua diocesi non mittit aufer-
re quantum potest. vt vendere et laborare dieb⁹
festiuis. non communicare et confiteri semel in an-

no. adhibere
liberatem et
bellicis conu-
m. item vt er-
per violentia
non concitatis
Et si post am-
dicare quia a
et h̄mōe vel
fructus seu
bit dōuand
ribus quia p
que depurant
nos. q̄e dōe
p. p̄cipuē
is sine in
quia rapin
Si p̄cto
melliguntur
rōm. ad rōm
d̄. p̄rogare
h̄ec. Th. iiij.
na. Si graui-
Si fecit c
temporalis in
eius vel si ip-
p̄mōis q̄
delicta cler-
na ex quare
phibetur

no. tripudiare in ecclesijs. violare ecclesiasticam
libertatem ut clerici conueniantur pro debitis vel
delictis coram iudicio seculari. et ecclesiasticam imu-
nitatem ut extrahantur debitores vel malefactores
per violentiam de locis sacris et homini in casibus
non concessis. quia tenetur illis homini prohibere
Et si post ammonitionem nolunt desistere excom-
micare quia alias peccat grauiter. obmittendo hoc
ex timore vel negligentia di. xliij. **S**it rector. **S**i
fructus seu redditus episcopatus sui male expen-
dit donando consanguineis vel alijs non indigen-
tibus quia peccaret grauiter **E**t si distincta sunt ea
que deputantur ad mensas eius ab alijs **E**t si de alijs que
erogare debet clericis vel pro reparatione ecclesie
pauperibus dat consanguineis vel alijs amicis suis
sine rationabili indigentia. tenetur restituere illa
quia rapinam fecit et similiter recipientes ab eo.

Si vero non sunt distincta huiusmodi bona sed
intelliguntur omnia committi fidei sue ea que suf-
ficiunt ad usum suum et familie sibi conuenientis
de erogare pauperibus et alijs dando pauperibus sibi
hec Tho. ij. secunde. q. ij. z. xij. q. ij. **A**urum et. c. glo-
ria. **S**i grauauit subditos suos in debitis collectis
Si fecit clericos suos soluere tallias a domino
temporali impositas. vel gabellas ad instantiam
eius vel si ipse sponte dedit sine licentia summi
pontificis quod prohibetur et ergo mortale est. **S**i
delicta clericorum vel laicorum puniunt preter pecunia-
ria ex auaricia et non ad magis refrenandum quod
prohibetur et ergo mortale est. **S**i visitauit

diocesim vel visitare fecit magis propter lucrum
quam salutem hominum. quia mortale est. Si alie-
navit bona episcopatus sine licentia pape et in casu
indebite quia mortale est. Si iura ecclesiarum non
servauit quia mortale est. Si bona vacantium ec-
clesiarum sibi usurpauit cum debeant successori
restituari quia mortale est. Si iusta debita a pre-
decessoribus contracta ratione ecclesie non soluit
quia mortale est. Si fructus alicuius beneficii
ad tempus ad se accepit vel partem ab eo cui con-
tulit vult habere quia rapina est et mortale. Si
formam iuris erga usurarios manifestos non ser-
uauit sed de certa quantitate contentus non facta
debita restitutione sibi remittit. et ad sepulturam
et ad sacramenta admittit quia mortale est. Si
incerta pauperibus deputanda in suum usum con-
uertit sine necessitate. quia mortale est. Si sen-
tentias excommunicationis de facili propter lucrum
profert vel absolutionem eius. quia mortale est.
Si permisit questionarios vel alios pronun-
ciare indiscriminatas indulgentias et falsas quia mor-
taliter peccauit. Si exemptos ut fratres predi-
catores. minores. heremitas sancti augustini. car-
melitas seruitas. Cistercienses et alios habentes
per priuilegium exemptionis iniuste molestat non
seruando priuilegia eorum specialiter pro audien-
tia confessionum. non admittendo sibi presenta-
tos idoneos. secundum Cle. dudum de sepul. ut
sibi retinendo nimios casus et inconfuetos. ut
quotidie habeatur recursus ad eum. Vel
ad quartam cogendo quantum ad id in quo sunt

priuilegiati vel eos ad iudicium trahendo cum in
nullo possit eos conuenire nisi p heresi quia graui
ter peccat. **S**i monasteria monachorū vñ monacha
rum non exempta non diligenter z honeste visita
uit et eos vel eas ad seruandum regulam induxit
deponendo abbates vel abbatissas p relaxatione
cum expedit. habendo curam de honestate earum
Et q non habeant familiaritatem cum clericis re
ligiosis vel laicis ille inomiales. puidendo eis de
diligenti clausura de pfectore securo et psciētiato
phibendo ingressum symoniacū et puiuiā femina
rū que ibi fiunt. et festa vana in psecratione earū
Si in iudicando in foro pten tioso sibi non tenuit
vicarium peritum et bonum precipue qñ ex se nō
habet sufficientiā iuris **S**i non seruauit ordinē iudi
ciarū debito modo. **S**i fuit acceptator psonarū. **S**i
dedit iniquas sententias de istis dic vt s̄ in. c. cit
ra iudices. **S**i non seruauit debitam formam iuris
inferendo sententias excōicationis. suspensionis.
et interdicti. quia icurrit vltra pām certā penā de
qua vide in summa in. iij. pte precipue i causis ma
trimonialibus. qz ibi oportet esse cautissimū z pon
derosuz et specialiter circa diuorcia. **S**i dedit licē
tiā dño tpali vel iudici verberādi vel aliter puniē
di. vel incarcerandi aut hmōi clericos suos. nisi in
casu in quo essent incorrigibiles per eum. qz effici
tur excōicatus ex de sen. ex. vt fame. **N**eminem tñ
etiam debet verberare manibus ppijs. sed p cle
ricum alium faciat castigare clericum p delictis
et huiusmodi cum expedit fm iura. **I**tem a cau
sis sanguinis debet abstinere opere. consilio. et

mandato. ¶ Si hereticos n̄ diligenter perquisi-
uit in sua diocesi et p̄m̄uit s̄m iura. Si testamen-
ta et ultimas voluntates non fecit impleri preci-
pue quo ad legata ad pias causas. ¶ Si dispensa-
uit in votis et iuramentis in quibus non potuit
si potuit tamen indiscrete. et sine causa rationabi-
li. ¶ Si absoluit a sententijs a quibus non potuit
vt in pape reservatis casibus. vel dispensauit in
irregularitate in qua non potuit. Si bonus exem-
plaris fuit in habitu non precioso. su p̄pelleatib⁹
non argenteis et curiositatib⁹ in apparatu domus
et ornatu non seculari. in victu sobrio. non conuiua-
lis nimis nisi cum pauperibus. in visitando eccle-
sias. interessendo diuinis et precipue diebus fe-
stiuis. quia hoc debet facere s̄m iura. In solenni-
tatibus precipuis per se cantando missam. In di-
cendo officium deuote non cursiue sed ordinate ⁊
q̄ dicatur in ecclesia sua debite procurando. In
frequentando orationes priuatas. in vacando le-
ctionibus sacris. vt di. xxxvj. per totum. in predi-
cando si sit p̄doneus. id est. si scuerit. si vero nesci-
uerit p̄uidentendo gregi suo de alijs predicatori-
bus vtilibus non curiosis similiter de confessori-
bus. In tenendo honestam et deuotam familiam
sollicitus de salute eius. In vitando conuersatio-
nem cum mulieribus vt pestem. In raro exitu de
domo nisi ad ecclesiam. In conferendo et inquire-
do sepe consilia cū seruis dei. quomodo possit me-
lius p̄uidere gregi suo Adulatores vt venenū ab-
horrendo. Dater pauper. viduar. orphanor. et
oppression. existat. et causas eor. sine expensis ex

pedire facit. In iurijs proprijs non sit vindicativus
sed patientissim⁹. In verbo et gestu non sit subdi-
tus et iracund⁹ nemini multū familiaris nisi serui-
toribus dei. superioribus obediens. equalib⁹ non
invidens. non gaudens de dignitate et honore.
sed lugens pro exteriori occupatione et pleb⁹ offē-
sis. die noctuq⁹ resistat contentōib⁹ maxime. p̄tra
fidem catholicā qz si in hīs omnibus diligen-
ter et bene se habuit nichil deo acceptius. Si autē pre-
sumptorie et male nil miserius. et damnabil⁹ epī
dignitate vt dic⁹ aug⁹ di. iij. ante omnia. De pla-
tis etiam multa habes in summa. iij. pte. t. vl. per
totum. Item epī et sup. concedentes aliquam do-
mum vsurarijs manifestis alienigenis ad fen⁹ exer-
cendū. sunt ipso facto suspensi. vt ex de vsu. quāq̃
li. vj. Similiter si pmittūt qd hmōi vsurarij alieni-
gene exerceāt fenus in terris eorū. iurisdictōi sub-
ditis. nisi ifra tres mēses eos expulerit vt i palle.
c. quāq̃. Item qui se ingerit p̄ papa electus a mi-
nori pte quam duabus ptibus cardinalium est ip-
so facto excommunicatus. Et similiter cardinales
qui talem receperint pro papa extra de elect. licz
li. vj. Item omnes clerici religiosi. layci siue fami-
liares curie siue alij. qui aliquod pactum fecerint
vel aliquid paruum vel magnum promiserint. vel
promissiones receperint. vel ex pacto vel promissi-
one occulta vel manifesta dederint. vel receperit
paruum quid vel magnum pro aliqua iusticia vel
gratia pro se vel pro alio in causis iuridicis vel lit-
teris apostolicis. et quibuscunq⁹ modis. ab apo-
stolica sede optinenda sunt ipso facto excoīcati in

exuagā. Bonifacij. viij. et absolutio pape reserua
tur. h^o h³ locū i cu. ro. flo. an. z. an. d. bur. eā alle.

**Sequitur quarta et vltima pars hu/
iustractus que tractat de absolutio
ne et penitentie iniunctione.**

Capitulum xlvij.

Ost quā penitens dixit ex se
peccata sua. vel ex inter
rogatione confessoris vt de
buit tandem concludat di
cens. **I**n istis peccaui et in
alijs multis. et de omnibus
dico meam culpam. Confes
sor vero tunc interroget. m.
si tamen fuerit psona talis de quo hoc non dubi
tetur quia tunc superfluum et risibile esset. **S**i do
let de peccatis pteritis z pponit in futurū abstinere
ab omnibus scilicet mortalibus. Item si abstu
lit vel famam vel res alte rius et paratus sit satisf
facere vel reddere. vel si iniuriam fecit. pro ea sa
tisfactionem facere et hmoi et hoc sit parus face
re q̄cito poterit sine vlla dilatione. **Q**ue restitutō
q̄n sit fienda. z quo ordine quo ad certa vel incer
ta. vide in tertia parte summe. t. p̄. per totum et
est ibi materia longa. q̄ si dicat nolle ista facere l
non posse cum tamen bene posset. non est absolue
dus. hec **Tho. m. ij. scde. q. iij.** tunc vera. **P**otest
tamen dici Miseriatur tui z sed nullo modo absol
uo te. **P**otest etiam ei miūgi aliud bonum faciendū